

הרב יוני לביא

בבוקר

הצצה לעולמו הפנימי של הרב: הלבטים, הרגשות, התובנות

כיצד להציג את עצמך לאנשים. אני זוכר שהרמתי גבה כשהטלפון שלי צלצל והדובר מעבר לקו הציג עצמו: "מדבר הרב X". מצד שני בעת מכתב רשמי לקהילה, ובפרט אם הוא כולל קובץ הלכות לקראת החג הקרב, נדמה שדווקא מתבקש להוסיף את הטייטל 'הרב' לפני שמו הפרטי של הרב כדי לתת גושפנקא 'מקצועית' לכל מה שנאמר קודם.

מי יוריד את הפח

תהא אשר תהא ההכרעה, נראה שהדבר המכריע מתחולל בתוך ליבו של הרב. האם הגלים שהוא עושה בפוטעו בין ספסלי בית הכנסת גורמים לו לשמץ נפחות והתפעמות עצמית, או שהוא לא שוכח לרגע שהכבוד שהוא מקבל אינו שלו אלא שייך למלך הכבוד ולתורה שהרב זוכה לייצג בשליחותו. האם המחמאות שהרב מקבל בסוף השיעור או הדרשה בליל שבת גורמים לו לטפוח לעצמו על השכם, או שהם רק מדרבנים אותו להתאמץ לעשות עוד שיעורים טובים ורלוונטיים יותר ולהגיע ליותר אנשים בקהילה. כשהרב עובדיה יוסף זצ"ל היה עולה לבמה לדבר, אלפים היו עומדים על רגליהם ומריעים לו. דקות ארוכות היו שרים ורוקדים לכבודו. עוזריו הקרובים מספרים שבעודו צועד לדוכן הנואמים, היה לוחש לעצמו: "עובדיה עפר ואפר, עובדיה עפר ואפר". תזכורת תמידית לא להסתנוור מהכבוד והתהילה. לכל מה שאמרנו יש יוצא דופן אחד: רב שביו אתו בפרהסיה. במקרה כזה עליו להניח בצד את הכלל ש"הרב שמחל על כבודו - כבודו מחול" (קידושין לבב) ולהאזין בקשב לדבריו של השולחן ערוך: "אם חירפוהו בפרהסיה אסור לו למחול על כבודו אלא נוקם ונוטר הדבר כנחש עד שיבקש ממנו מחילה ויסלח לו" (יו"ד רמג, ט). ואחרי ככלות הכול, מזל שיש את הרבנית. גם אחרי שיעור מ-ע-ו-ל-ה-שבו כל הנוכחים מילאו פיהם שכב על כבוד הרב, בשוכו הביתה מקדמת את פניו אשתו בחיוך ואומרת: "הגעת בדיוק בזמן, מאמי. צריך להוריד דחוף את הפח והכיוור ממש מלא כלים". ■

לעבוד על הכבוד

על לוח מודעות ענק בעיר אטלנטה שבארצות הברית הופיע שלט: שבוע כבד-את-איש-הדת-שלך: 30 בינואר עד 6 בפברואר

תודו, הרעיון מקורי. מצד שני, מה הוא אומר על היחס ל'אנשי הדת' אצלם בשאר חמישים ושלושה שבועות השנה? מכל מקום, אותי השלט עורר למחשבה על סוגיית כבוד הרב שמורכבת הרבה יותר ממה שנדמה במבט ראשון. אחד הדברים שתמיד העיקו עליי היה מנהג החזן להמתין לרב שיסיים את תפילת העמידה בטרם יפצה בחזרת הש"ץ. גם כשנחה עליי הרוח ורציתי לדאות במתינות על כנפי הכוונה - לא יכולתי. הייתי אנוס 'לתקתק' עניינים ולהיחפז בתפילה כדי שלא להטריח את הציבור. הדממה הפסטוראלית של תפילת הלחש לא הסתירה את התחושה הלא נוחה: עשרות זוגות עיניים נעוצות בגבך ושאלה נוקבת מרחפת בחלל האוויר: "נו, מתי הרב כבר יגמור?! יש לנו עוד כמה דברים לעשות היום...". רגע אחד, אתם בטח שואלים, למה לא פשוט הודעת לחזן מראש שלא ימתין לך וכך תוכל להתפלל כאוות נפשך? ובכן, זה לא פשוט. כי אל מול המקורות הרבים בגנותו של הכבוד והצורך לברוח ממנו, עומד מדרש מפתיע: "אמר רבי אבא הכהן בר פפא: כשהייתי רואה סיעה של בני אדם הייתי הולך בדרך אחרת שלא להטריח עליהם, שלא יהו רואין אותי ועומדין מלפני. וכשאמרתי אלו הדברים לפני רבי יוסף בר זבידא אמר לי: צריך אתה לעבוד לפניהם ויהיו רואין אותך ועומדין לפניך ואתה מביאן לידי יראת שמים, שנאמר: מפני שיבה תקום... ויראת מאלוקיך" (במדבר רבה טו, יז).

שביל הזהב

היכן עובר האיזון העדין בין "לברוח מהכבוד" (עירובין יג, ב) ולנהוג בפשטות וצניעות, לבין הצורך לשמור על הכבוד של מה שאתה מייצג ולזכור שכבודה של הרבנות הוא כלי חיוני כדי שתוכל להשפיע? אין לשאלה הזו תשובה ברורה. בקהילות ישראל נהגו לאורך ההיסטוריה בנינוני כבוד כלפי הרב: לשבת ב'מזרח' בכיסא מכובד, לעלות לתורה בזמנים 'נחשבים' (עשרת הדברות, שירת הים), להתכבד בהוצאת ספר תורה ראשון בהקפות שמחת תורה וכדומה. האמת היא שלא תמיד זה קל ונוח עבורו. פעמים רבות הפלתי תחינתי בפני אנשים טובים שרצו לכבד אותי לומר ברכה שביעית בחתונת בתם שהתקיימה בסוף העולם שמאלה, או לזכות אותי להכריז את שמו של הנימול בשלהי יום עבודה עמוס, שמוטב שיעניקו את הכבוד לאחד הסבים או הדודים. לא עזר לי. ההורים הגאים מיאנו לוותר על נוכחותו של הרב בשמחתם בלא התחשבות במיקום או בעיתוי. התלבטות

נוספת היא

עשרות זוגות עיניים נעוצות בגבך ושאלה נוקבת מרחפת בחלל האוויר: "נו, מתי הרב כבר יגמור?! יש לנו עוד כמה דברים לעשות היום..."